

Ionel Ion
Mariana Costin-Ion

ARITMETICĂ ARITMÈTIKA

Clasa I
I jekhto klàsa

Ionel Ion
Mariana Costin-Ion

Ionel Ion
Mariana Costin-Ion

ARITMETICĂ
ARITMÈTIKA

ARITMETICĂ
ARITMÈTIKA

Clasa I
I jekhto klàsa

Clasa I
I jekhto klàsa

Manual bilingv preparator pentru elevi tineri
jechibutoi angliskoleqi pustik vas e romane siklovag

1880
1880

ARITMETICĂ
ARITMETICĂ

Clasa I
I lecție clasă

Ionel Ion
Mariana Costin-Ion

ARITMETICĂ *ARITMÈTIKA*

Clasa I
I jekhto klàsa

Manual bilingv preparator pentru elevi rromi
Duječhibutni angliškolaqi pustik vaš e rromane siklövne

EDITURA PRO EUROPA

1997

<https://biblioteca-digitala.ro>

Aprobat de Ministerul Educației Naționale

Traducerea în limba romani: Gheorghe Sarău

Grafica: contribuția autorilor și preluată din *Širpustik amare čhibăqiri*
cu permisiunea autorului, Marcel Kurtiade

Tehnoredactare: Haller Sándor

© Ionel Ion, Mariana Costin-Ion, 1997
Drepturile și responsabilitățile revin autorilor

ISBN 973-97231-4-4

Lucrare publicată cu sprijinul financiar al Centrului de Resurse pentru
Comunitățile de Romi Cluj, organizație membră a rețelei SOROS OPEN
NETWORK și al Fundației HEINRICH BÖLL din Germania.

<https://biblioteca-digitala.ro>

Prefața editorului

Editura Pro Europa își face un titlu de onoare din publicarea, pentru prima oară în România a unui manual de aritmetică bilingv: româno-rrom. Acest eveniment nu ar fi fost posibil fără încrederea și cooperarea autorilor, prof. Ion Ionel și Mariana Costin-Ion, respectiv a traducătorului Gheorghe Sarău.

Liga PRO EUROPA s-a aflat în ultimii șapte ani la originea multora din dezbaterile publice și studiile care au explorat chestiunea promovării identității rromilor în România. Din toate aceste ocazii a reieșit cu pregnanță că educația, în special cea în limba maternă, este cheia accesului comunității rromilor la competiția de valori. Acest manual este un prim pas pe calea creării premiselor egalității de șanse între rromi și celelalte comunități etno-lingvistice din România. Caracterul său bilingv — varianta maghiaro-rromă fiind editată în paralel — este legat și de faptul că în diferite regiuni ale țării, rromii cunosc și utilizează ca a doua limbă fie româna, fie maghiara. Acest simplu detaliu demonstrează capacitatea lor interculturală deosebită.

Editorii adresează totodată mulțumiri celor care au susținut publicarea manualului.

În fine, dar nu în ultimul rînd, gîndul nostru se îndreaptă cu emoție spre copiii și dascălii care vor folosi acest manual...

Cuvânt înainte

“Limba rromani a străbătut, ca și rromii, multe ținuturi”, răspândindu-se în întreaga lume împreună cu ei. Rromii se recunosc în limba rromani, fapt dovedit recent și prin audiența de care s-a bucurat “*Abecedarul*” rrom publicat de dr.Marcel Courthiade.

De aceea, am considerat că pentru această prima etapă ar fi tot atât de util să apară și o “*Aritmetică*” pentru rromi gândită în două variante (rromâ-română, respectiv rromă-maghiară).

Aritmetica de față se constituie într-un manual preparator pentru elevii rromi, care, la vârsta școlară, nu cunosc decât limba maternă, limba rromani, putând fi utilizată cu succes și la clasele de recuperare, la clasele cu elevi rromi depășiți de vârstă sau cu cei predispuși abandonului școlar. Astfel, manualul de *Aritmetică* vine să completeze, într-o oarecare măsură, cunoștințele de limba rromani din *Abecedarul* de limbă rromani, elevul rrom fiind bucurat să învețe în limba vorbită cu precădere în familie și în comunitatea sa.

În acest fel, elevul rrom va fi motivat și sensibilizat să învețe mai bine, realizându-se și în acest mod creșterea randamentului școlar și a școlarizării elevilor rromi.

Aritmetica își propune să realizeze un barem minim de cunoștințe din *Programa de aritmetică pentru clasa I*, împletind metodele tradiționale cu cele moderne, venind chiar, pe alocuri, cu inovații metodologice, structurate în conformitate cu particularitățile de vârstă ale elevilor.

Ne face plăcere să subliniem că *Aritmetica* a fost experimentată la o clasă de recuperare din municipiul Caracal și în taberele de pregătire pentru elevii rromi, organizate de Fundația “Phoenix”, iar în conceperea sa ne-am inspirat din bogata experiență a învățătorilor care predau efectiv la clasele de rromi, încercând să surprindem câte ceva din tradițiile culturale ale etniei rromilor.

Autorii

Angluno lav

„I rromani čhib phirdās, sar e rroma, but droma”, buxlārindoj woj and–i sasti phuv lençar. E rroma prinžaren pe and–i rromani čhib, sar sas sikavdo na dumultàno e bare lošalipnaça soça e rroma thaj e čhave primisajle o lil Širpustik amare čhibăqiri, savo sas dino avri e dr. Marcelosθar Kurtiadesθar.

Kodolesqe, ame gîndisardăm so vaš kadaja jekhto ediciaqi etàpa avela sa kadă trebutno te inklel vi jekh *Aritmètika*, kerdi vaš e čhave, savi (kaj) avela dini avri and–e duj variànte (*rromani–rumunikani* thaj *rromani–magărikani*).

Kadaja *Aritmètika* si sar jekh anglipustik vaš e rromane siklövne, save, kana žan k–i škòla, žanen nùmaj rromani dajaqi čhib; sa kadă, *I Aritmètika* šaj ažutisarel baxtagoreça vi le terne rromen (save, jekh vrăma mukhle i škòla), and–e klàse vaš i školaqi rekuperàcia, vaj le čhaven, save si len o anglesikavimos (i predispozìcia) k–o školaqo mukhlimos.

Kadă, *I Aritmètika* avel te pherel, and–i varesavi fòrma, e žanglimata e rromane čhibăqere andar i *Širpustik amare čhibăqiri*, anda kodă o romano siklövno, o čhavo, si but lošalo te siklòl and–i škòla and–i čhib dajaqi, prinžardi lesθar pe familiaθar thaj pe khetanipnasθar.

Vi kadă, e čhaves aven les i motivàcia thaj i emòcia te šiklòl maj lačhes thaj kadă baròn o školaqo randamènto thaj i školarizàcia e rromane siklövnenqi.

I Aritmètika ròdel te pherel nùmaj jekh tikno gonorro aritmetikane godăça tar *I Aritmètikani progràma (kurikulùmò)* vaš i jekhto klàsa, khuvindoj purani metòdika e neve metodikaça, thaj, kathe–othe, andindoj vi neve metodikane inovàcie (nevimata), save sine adaptisarde pal o beršenqo nìvo le čhavenqoro.

Si amen bari loš te liparas so *I Aritmètika* sas zumavdi (eksperimentisardi) k–i jekh klàsa vaš i školaqi rekuperàcia andar o fòro Karàkal thaj and–e nesave školaqe maladimata vaš e rromane siklövne, save sas organizisarde kotar i Fondàcia „Phoenix”, and–o vaxt le školaqe čhindimatenqo; sa kadă, ame liam and–i jakh e baxtagorutne rezultàte le siklărnenqe, save si len òre k–e rromenqe klàse, zumawdindoj te astaras po vareso andar e kulturalikane tradìcie aj àcara le rromenqere.

E autòrà

Lecția nr. 1

creionul
o angarno

ceasul
o căso
(*vaxtan; o kaliko*)

penarul
o školaqo kristar

inelul
i angrusti

potcoava
o pètalo

iepurele
o šošoj

soarele
o kham

floarea
i luludi

șoarecele
o kermuso

Lección nr. 1

copacul
o rukh

bastonul
i rovli

mireasa
i bori

secera
o lùno

lingura
i rroj

brațul
i angàli
(musi)

ceaunul
i kakàvi

ursul
o rriçh

pieptenele
i khangli

Lecția nr. 2

castronul
o áaro

câinele
o 3ukel

vaca
i gurumni

măgarul
o xer

casa
o kher

oaia
i bakri

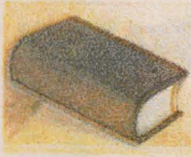
cocoșul
o bašno

broasca
i zâmba
(xutămni; i maroka)

albina
i birli
(birovli)

cartea
o lil
(i pustik)

girafa
i žiràfa

pasărea
i ćirikli

gura
o muj

avionul
o aviòno
(hurävno)

roata
i rròta
(truj)

balon
o balòno
(i rugni)

melcul
o gongrov
(saligàri)

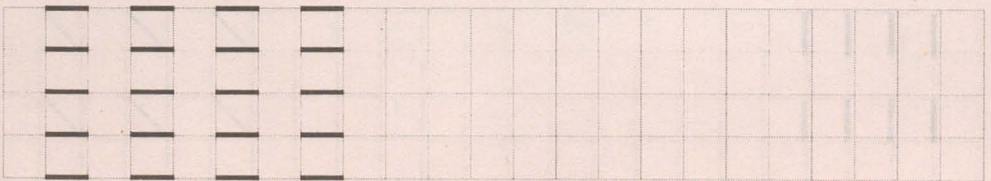
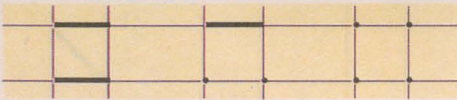
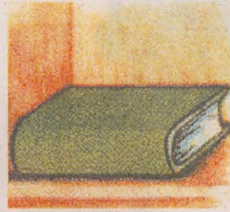
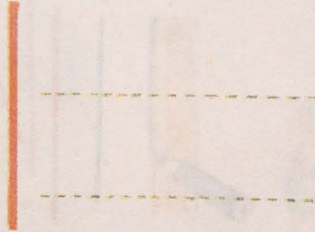
mingea
i tòpa
(golni)

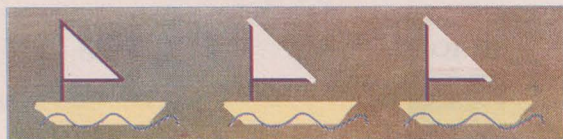
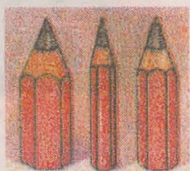
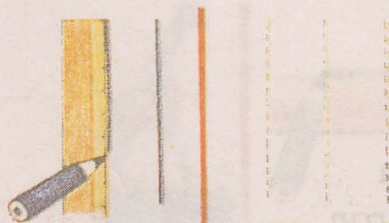
Lecția nr. 3

rigla
i vortorin

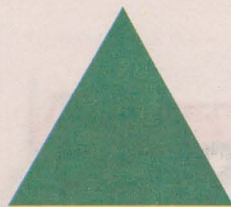

Lecția nr. 4

Lecția nr. 5

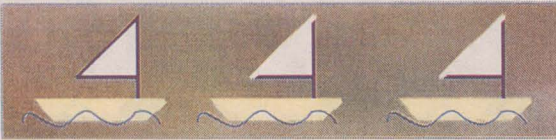
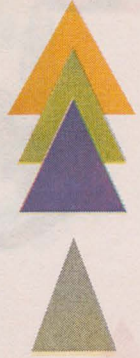
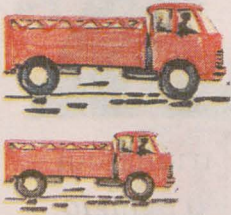
triunghiul
o triniglo

triunghiuri
le trinigle

Lecția nr. 6

Lecția nr. 7

cârligul
o phand

J	J	J	J	b	b	b								
J	J	J	J	b	b	b								

Lecția nr. 8

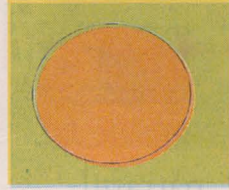
bastonul
i rovli

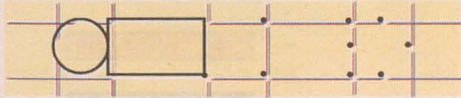
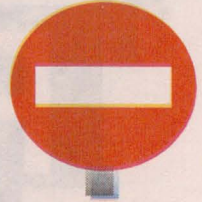
7	.	7	.	7	.	7	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c
7	.	7	.	7	.	7	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c	c

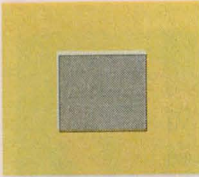
Lecția nr. 9

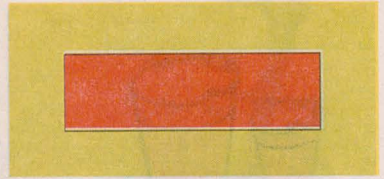
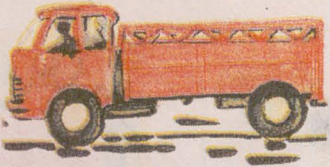
cercul
o truj

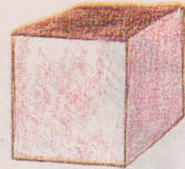
Lecția nr. 10

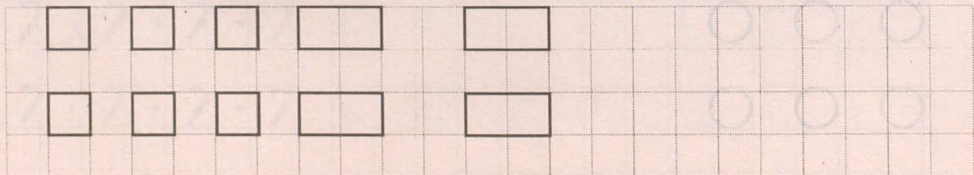
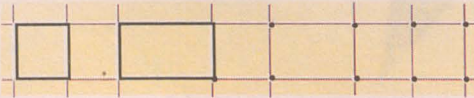
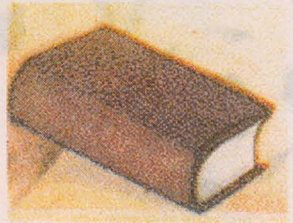
pătratul
o ștariglo

dreptunghul
o vortiglo

cubul
o kùbo

1

unu
jekh

un copac
jekh rukh

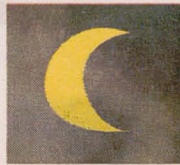
un soare
jekh kham

o pisică
jekh mùca
(bili)

o fetiță
jekh rakli

o lună
jekh čhon

o pâine
jekh manro

un băiat
jekh čhavo

o casă
jekh kher

1	1	1	1																
1	1	1	1																

2

doi
duj

doi măgari
duj xera

două rromnele
duj rromnă

doi șerpi
duj sapa

două oi
duj bakră

doi cai
duj grasta

două picioare
duj punre

doi pui
duj pùjură

două ouă
duj anre

două ghete
duj tiraxa

2	2	2	2																
2	2	2	2																

3

trei
trin

1 iepure
jekh *šoşoj*
2 iepuri
duj *šoşoja*
3 iepuri
trin *šoşoja*

1 melc
jekh *gongrov*
2 melci
duj *gongrova*
3 melci
trin *gongrova*

1
2
3

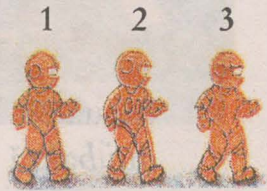
3 periute de dinți
trin *mornă dandenqe*

2

3 fluturi
trin *paparùde(s)*

3

3 roboți
trin *robòtură*

1 2 3
rromițe
trin *rromnõrră*

3 3 3 3

3 3 3 3

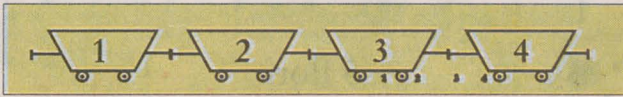

patru
ștar

1 albină 2 albine 3 albine 4 albine
1 birli 2 birlă 3 birlă 4 birlă

4 vagoane
ștar vurdonorre

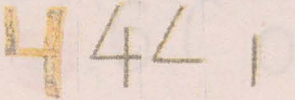
4 bile
ștar bile

4 furnici
4 kiră

4 mere
ștar phabaja

4	4	4	4																
4	4	4	4																

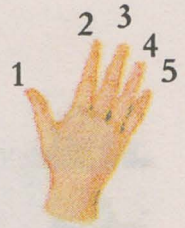
5

5 cireșe
pan3 cîrêșe

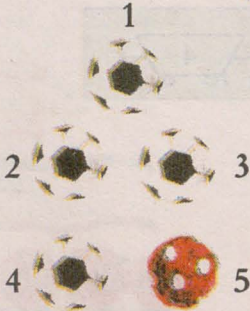
cinci
pan3
5 oi
pan3 bakre

5 degete
pan3 naja

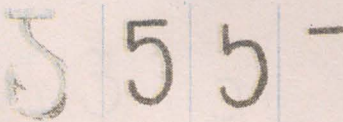
5 flori
pan3 luludă

5 mingi
pan3 golnă
(tòpes)

5 porci
pan3 bale

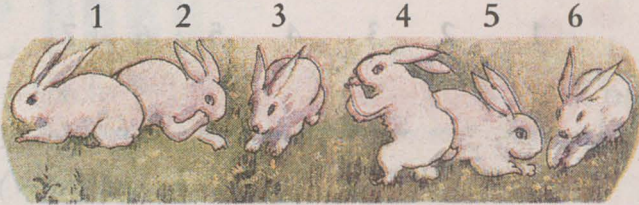

5	5	5	5						
5	5	5	5						

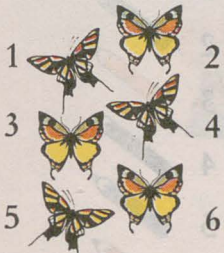

6

șase
șov

6 iepuri
șov șoșoja

6 fluturi
șov paparùde(s)

6 ouă
șov anre

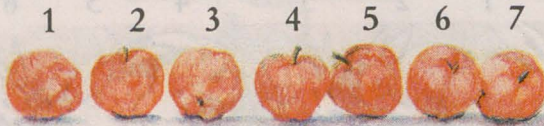
6 copii
șov rakle

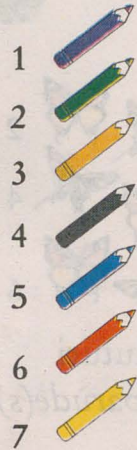
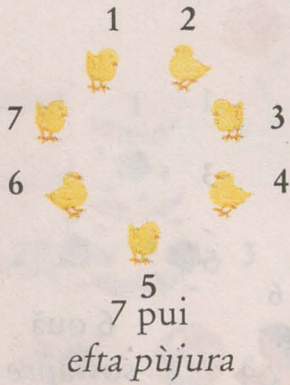
6	6	6	6																
6	6	6	6																

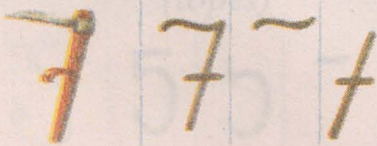
șapte
epta

7 mere
epta phabaja

7 creioane
epta angarne

7	7	7	7																
7	7	7	7																

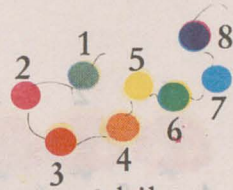
8

opt
oxto

1 2 3 4 5 6 7 8

8 sticle
oxto glàze
(vojàge)

8 bile
oxto bìles

8 băieți
oxto rakle

8 steluțe
oxto ćerxajorră

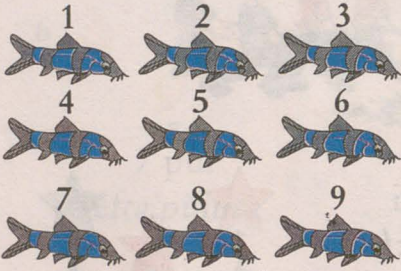
8	8	8	8																
8	8	8	8																

nouă
enă

9 flori
enă luludă

9 pești
enă mače

9 copaci
enă rukha

9 ulcioare
enă khore

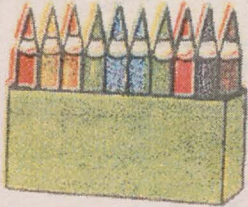
9	9	9	9																
9	9	9	9																

10

zece
deś

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

10 creioane
deś angarne

10 pere
deś ambrola

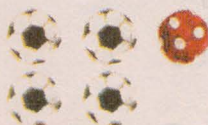
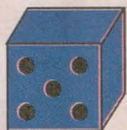
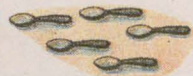

10 degete
deś naja

10 1 0

10	10	10	10																
10	10	10	10																

Numără și scrie câte obiecte sunt!
Gin thaj xramosar kozom bută si kathe!

Să învățăm să socotim! Adunarea
Te siklōvas te ginavas! O kideripen (O kiderimos)

+ plus
 + thaj

$1+1=2$

$2+1=3$

$3+2=5$

$4+5=9$

$4+1=5$

$1+5=6$

$4+2=6$

$9+1=10$

$3+1=4$

$2+3=5$

$3+4=7$

$5+3=8$

$3+2=\square$

$1+\square=7$

$\square+5=10$

$4+3=\square$

$6+\square=8$

$\square+4=8$

$5+4=\square$

$7+\square=9$

$\square+3=5$

$4+\square=8$

$3+3=\square$

$\square+\square=4$

$\square+5=9$

$4+\square=10$

$\square+\square=5$

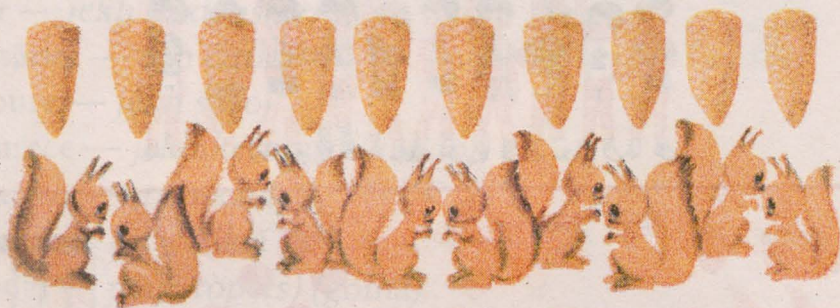
$3+4=\square$

$\square+3=5$

$\square+\square=4$

Scăderea
O cikneripen(O ciknerimos)

- mînus
 - cik

$3-2=1$

$2-1=1$

$7-2=5$

$8-3=5$

$4-2=2$

$3-3=0$

$9-8=1$

$10-7=3$

$5-1=4$

$5-3=2$

$10-5=5$

$6-4=2$

$10-\square=3$

$7-2=\square$

$\square-1=7$

$9-\square=4$

$6-3=\square$

$\square-2=7$

$8-\square=5$

$5-4=\square$

$\square-3=7$

$1-1=\square$

$10-\square=9$

$9-\square=2$

$\square-2=0$

$5-2=\square$

$4-2=\square$

$3-\square=1$

$\square-5=1$

$5-0=\square$

Tabla adunării
I kideripnasqi tàbla

$0+0=0$			
$1+0=1$	$0+1=1$		
$2+0=2$	$1+1=2$	$0+2=2$	
$3+0=3$	$2+1=3$	$1+2=3$	$0+3=3$
$4+0=4$	$3+1=4$	$2+2=4$	$1+3=4$
$5+0=5$	$4+1=5$	$3+2=5$	$2+3=5$
$6+0=6$	$5+1=6$	$4+2=6$	$3+3=6$
$7+0=7$	$6+1=7$	$5+2=7$	$4+3=7$
$8+0=8$	$7+1=8$	$6+2=8$	$5+3=8$
$9+0=9$	$8+1=9$	$7+2=9$	$6+3=9$
$10+0=10$	$9+1=10$	$8+2=10$	$7+3=10$
$0+4=4$			
$1+4=5$	$0+5=5$		
$2+4=6$	$1+5=6$		$0+6=6$
$3+4=7$	$2+5=7$		$1+6=7$
$4+4=8$	$3+5=8$		$2+6=8$
$5+4=9$	$4+5=9$		$3+6=9$
$6+4=10$	$5+5=10$		$4+6=10$
$0+7=7$			
$1+7=8$	$0+8=8$		
$2+7=9$	$1+8=9$		$0+9=9$
$3+7=10$	$2+8=10$		$1+9=10$

Tabla scăderii
I cikneripnasqi tàbla

0-0=0			
1-0=1	1-1=0		
2-0=2	2-1=1	2-2=0	
3-0=3	3-1=2	3-2=1	3-3=0
4-0=4	4-1=3	4-2=2	4-3=1
5-0=5	5-1=4	5-2=3	5-3=2
6-0=6	6-1=5	6-2=4	6-3=3
7-0=7	7-1=6	7-2=5	7-3=4
8-0=8	8-1=7	8-2=6	8-3=5
9-0=9	9-1=8	9-2=7	9-3=6
10-0=10	10-1=9	10-2=8	10-3=7
4-4=0			
5-4=1	5-5=0		
6-4=2	6-5=1		6-6=0
7-4=3	7-5=2		7-6=1
8-4=4	8-5=3		8-6=2
9-4=5	9-5=4		9-6=3
10-4=6	10-5=5		10-6=4
7-7=0			
8-7=1	8-8=0		
9-7=2	9-8=1		9-9=0
10-7=3	10-8=2		10-9=1
	10-10=0		

Proba adunării (prin scădere)
 (I kideripnasqi pròba (e cikneripnasθar)

$$2+3=5$$

$$5-3=2$$

$$5-2=3$$

$$2+5=7$$

$$\square + 4 = \square$$

$$4+6=\square$$

$$2+7=\square$$

$$7-5=2$$

$$\square - 4 = 3$$

$$\square - 6 = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$7-2=5$$

$$\square - 3 = 4$$

$$\square - 4 = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$4+5=\square$$

$$6+2=\square$$

$$5+3=\square$$

$$4+2=\square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$7+3=\square$$

$$8+2=\square$$

$$9+1=\square$$

$$6+3=\square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

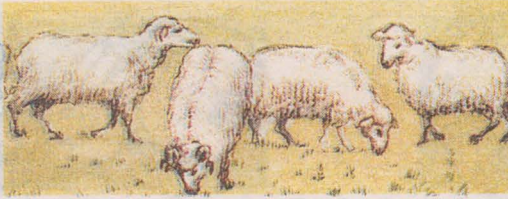
$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

$$\square - \square = \square$$

Proba scăderii (prin adunare)
 I cikneripnasqi pròba (e kideripnasθar)

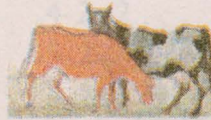
$5-1=5$

$4+1=5$

$5-2=3$

$3+2=5$

$10-3=7$

$7+3=10$

$6-4=\square$

$\square+4=\square$

$8-6=\square$

$\square+6=\square$

$7-5=\square$

$\square+\square=\square$

$7-6=\square$

$\square+\square=\square$

$4-3=\square$

$\square+\square=\square$

$10-4=\square$

$\square+\square=\square$

$9-2=\square$

$\square+\square=\square$

$8-3=\square$

$\square+\square=\square$

$9-4=\square$

$\square+\square=\square$

$3-2=\square$

$\square+\square=\square$

$10-6=\square$

$\square+\square=\square$

$$\square + \square + \square = \square$$

$$1 + 1 + 1 = 3$$

$$2 + 2 + 2 = 6$$

$1+2+3=\square$

$1+4+2=\square$

$3+4+1=\square$

$3+2+1=\square$

$4+2+1=\square$

$2+3+4=\square$

$2+3+1=\square$

$2+1+4=\square$

$1+5+3=\square$

$1+3+2=\square$

$2+4+1=\square$

$2+5+3=\square$

$3+1+2=\square$

$4+1+2=\square$

$3+1+4=\square$

$2+1+3=\square$

$1+2+4=\square$

$2+3+5=\square$

$2+4+3=\square$

$1+2+4=\square$

$4+5+1=\square$

$2+3+4=\square$

$2+4+1=\square$

$3+6+1=\square$

$3+4+2=\square$

$4+2+1=\square$

$2+4+0=\square$

$1+6+3=\square$

$7+2+1=\square$

$6+2+1=\square$

$6+1+3=\square$

$2+7+1=\square$

$1+3+6=\square$

$3+1+6=\square$

$1+2+7=\square$

$2+2+6=\square$

Exerciții Aritmetikane bută

- ① Calculează suma numerelor!

Ginav i ginenqi sùma!

$3+3=?$

$4+3=?$

$5+5=?$

$9+1=?$

$4+2=?$

$2+3=?$

$2+7=?$

$1+3=?$

$6+4=?$

$7+3=?$

$1+3=?$

$2+5=?$

- ② Calculează și verifică prin adunare!

Ginav thaj ker verifikàcia e kideripnasθar!

$3-3=?$

$8-4=?$

$10-2=?$

$3-2=?$

$5-4=?$

$4-2=?$

$9-4=?$

$10-6=?$

$7-3=?$

$6-4=?$

$6-3=?$

$8-5=?$

- ③ Înlocuiește și calculează!

Paruv thaj ginav!

$\square + 6 = 6$

$\square + \square = 7$

$\square + 3 = 8$

$\square + \square = 4$

$4 + \square = 10$

$\square + \square = 9$

$1 + \square = 6$

$\square + \square = 3$

$\square + 3 = 9$

$\square + \square = 5$

$\square + 9 = 9$

$\square + \square = 1$

- ④ Înlocuiește și calculează!

Paruv thaj ginav!

$\square - 2 = 4$

$\square - \square = 4$

$\square - 3 = 7$

$\square - \square = 6$

$6 - \square = 1$

$\square - \square = 9$

$7 - \square = 1$

$\square - \square = 5$

$9 - \square = 2$

$\square - \square = 0$

$\square - 4 = 3$

$\square - \square = 8$

- ⑤ Înlocuiește, calculează și verifică prin scădere!

Paruv, ginav thaj ker verifikàcia cikneripnasθar!

$2 + \square = 9$

$\square + \square = 7$

$2 + \square = 10$

$\square + 7 = 10$

$4 + \square = 10$

$\square + \square = 9$

$\square + 5 = 8$

$\square + 3 = 9$

$\square + 0 = 5$

6 Calculează !

Ginav!

$4+2+3=?$

$1+6+3=?$

$2+3+5=?$

$1+4+4=?$

$1+2+4=?$

$1+3+3=?$

$1+5+3=?$

$1+2+3=?$

$2+1+2=?$

7 Calculează !

Ginav!

$6+1-2=?$

$6-2-2=?$

$1+0+9=?$

$5+3-7=?$

$10-8-1=?$

$8-0+1=?$

$9-6-2=?$

$8-6+3=?$

$7-3-2=?$

8 Înlocuiește și calculează!

Paruv thaj ginav!

$1+2+\square=6$

$8-2-\square=5$

$9-1-\square=2$

$\square+3+4=9$

$7-\square-1=4$

$10-\square+3=10$

$4+\square+2=7$

$\square-3-3=0$

$8-\square+1=9$

9 Înlocuiește și calculează!

Paruv thaj ginav!

$\square + \square + \square = 10$

$\square - \square - \square = 4$

$\square + \square + \square = 7$

$\square + \square - \square = 5$

$\square + \square + \square = 3$

$\square - \square + \square = 9$

10 Înlocuiește și calculează!

Paruv thaj ginav!

$\square - \square + \square = 2$

$\square + \square - \square = 1$

$\square + \square + \square = 2$

$\square + \square - \square = 9$

$\square - \square - \square = 0$

$\square + \square - \square = 0$

Metrul

O mètro

1 metru = 1 m
jekh mètro = 1 m
3 metri = 3 m
trin mètrură = 3 m

$$3m + 2m = 5m$$

$$5m + 3m = ?m$$

$$2m + 6m = ?m$$

$$4m + 5m = ?m$$

$$7m + 3m = ?m$$

$$10m - 5m = ?m$$

$$8m - 4m = ?m$$

$$9m - 6m = ?m$$

$$7m - 3m = ?m$$

$$6m - 2m = ?m$$

$$4m + \square m + 2m = 9m$$

$$\square m - \square m + 1m = 7m$$

$$8m - \square m + \square m = 10m$$

$$\square m - \square m - 4m = 1m$$

$$\square m - \square m + \square m = 2m$$

$$\square m - 5m + \square m = 4m$$

Litrul

O litro

$$1 \text{ litru} = 1 \text{ l}$$

$$4 \text{ litri} = 4 \text{ l}$$

$$1 \text{ litro} = 1 \text{ l}$$

$$4 \text{ litrură} = 4 \text{ l}$$

$$3 \text{ l} + 4 \text{ l} = 7 \text{ l}$$

$$4 \text{ l} + 2 \text{ l} = ? \text{ l}$$

$$2 \text{ l} + 3 \text{ l} = ? \text{ l}$$

$$6 \text{ l} + 3 \text{ l} = ? \text{ l}$$

$$2 \text{ l} + 8 \text{ l} = ? \text{ l}$$

$$10 \text{ l} - 5 \text{ l} = 5 \text{ l}$$

$$8 \text{ l} - 6 \text{ l} = ? \text{ l}$$

$$5 \text{ l} - 5 \text{ l} = ? \text{ l}$$

$$7 \text{ l} - 2 \text{ l} = ? \text{ l}$$

$$9 \text{ l} - 5 \text{ l} = ? \text{ l}$$

$$9 \text{ l} + \square \text{ l} - 2 \text{ l} = 8 \text{ l}$$

$$\square \text{ l} - 4 \text{ l} + 3 \text{ l} = 4 \text{ l}$$

$$10 \text{ l} - 7 \text{ l} - \square \text{ l} = 1 \text{ l}$$

$$\square \text{ l} + \square \text{ l} + \square \text{ l} = 7 \text{ l}$$

$$\square \text{ l} - 2 \text{ l} - 5 \text{ l} = 0 \text{ l}$$

$$10 \text{ l} + \square \text{ l} - \square \text{ l} = 2 \text{ l}$$

Exerciții Aritmetikane bută

① Calculați!

Ginaven!

$2m+4m=?m$

$5l+2l=?l$

$3m+5m=?m$

$6l+3l=?$

$7m+3m=?m$

$4l+5l=?l$

② Calculați!

Ginaven!

$6m-2m=?m$

$8l-5l=?l$

$10m-4m=?m$

$10l-6l=?l$

$8m-3m=?m$

$9l-2l=?l$

③ Înlocuiți și calculați!

Paruven thaj ginaven!

$\square m+6m=7m$

$\square l+2l=4l$

$9m-\square m+1m=7m$

$7l-\square l-\square l=0l$

$\square m-\square m+2m=3m$

$\square l+\square l+\square l=10l$

④ Înlocuiți și calculați!

Paruven thaj ginaven!

$8m+\square m=10m$

$6l+\square l=8l$

$5m+\square m=9m$

$7l-\square l=4l$

$\square m+\square m=8m$

$\square l-\square l=5l$

⑤ Înlocuiți și calculați!

Paruven thaj ginaven!

$5m-\square m-\square m=2m$

$7l-\square l+1l=5l$

$\square m+3m-\square m=5m$

$\square l-4l+2l=7l$

$10m-\square m-\square m=3m$

$1l+\square l+\square l=9l$

⑥ Înlocuiți și calculați!

Paruven thaj ginaven!

$\square m+\square m+\square m=10m$

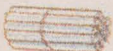

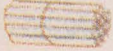
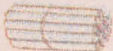
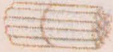
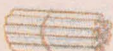
$\square l+\square l-\square l=8l$

$\square m-\square m-\square m=0m$

$\square l-\square l+\square l=1l$

Numerele naturale de la 1 la 100
Naturalikane gina tar o 0 3i k-o 100

Zeci Deśa	Unități Jekhimata	Z D	U J
		1	1
		1	2
		1	3
		1	4
		1	5
 		2	0
  		3	0

Să numărăm de la 1 la 100!

Te ginas tar o deś 3i k-o śel!

10 - *deś*

11 - *deśujekh*

12 - *deśuduj*

13 - *deśutrin*

14 - *deśuśtar*

15 - *deśupan3*

16 - *deśuśov*

17 - *deśuefta*

18 - *deśuoxto*

19 - *deśuenă*

20 - *biś (dujvardeś)*

21 - *biś thaj jekh*

22 - *biś thaj duj*

[...]

30 - *trinvardeś (trănda)*

31 - *trinvardeś thaj jekh (trănda thaj jekh)*

32 - *trinvardeś thaj duj*

[...]

40 - *śtarvardeś (dujvarbiś, sarànda)*

41 - *śtarvardeś thaj jekh*

[...]

50 - *pan3vardeś (peinda, dujvarbiś thaj deś)*

51 - *pan3vardeś thaj jekh*

[...]

60 - *śovvardeś (trinvarbiś, śovdeś)*

61 - *śovvardeś thaj jekh*

70 - *eftavardeś (trinvarbiś thaj deś)*

71 - *eftavardeś thaj jekh*

[...]

80 - *oxtovardeś (śtarvarbiś)*

81 - *oxtovardeś thaj jekh*

[...]

90 - *enāvardeś (śtarvarbiś thaj deś)*

91 - *enāvardeś thaj jekh*

[...]

100 - *jekh śel(śel, pan3varbiś)*

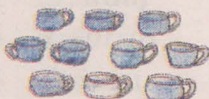
Adunări și scăderi cu numere de la 0 la 20
 E kiderimata thaj e ciknerimata e ginençar tar o 0 3i k-o 20

$10+3=13$

$13=3+10$

$13-10=3$

$10+6=16$

$16=6+10$

$16-10=6$

Exerciții:

Aritmetikane bută

① $10+4$ $14-4$ $14=10+\square$

$4+10$ $14-10$ $14=4+\square$

② $10+8$ $18-8$ $18=10+\square$

$8+10$ $18-10$ $18=8+\square$

③ $10+10$ $20-10$ $20=10+\square$

$10=20-\square$

④ $11+1=10+1+1$ $12+3=10+\square+\square$

$=10+2$ $=10+\square$

$=12$ $=\square$

⑤ $15-3=10+\square-\square$ $19-4=10+\square+\square$

$=10+\square$ $=10+\square$

$=\square$ $=\square$

⑥ $1+2=?$ $2+1=?$ $6+3=?$ $5+5=?$

$11+2=?$ $12+1=?$ $16+3=?$ $16+4=?$

$3-2=?$ $3-1=?$ $9-3=?$ $10-4=?$

$13-2=?$ $13-1=?$ $19-3=?$ $20-6=?$

7

$$14+2=?$$
$$2+14=?$$
$$16-2=?$$

$$15+4=?$$
$$19-4=?$$
$$12+6=?$$

$$18-6=?$$
$$13+4=?$$
$$17-4=?$$

8

$$13+\square=17$$
$$4+13=\square$$
$$17-\square=13$$

$$14+\square=19$$
$$19-\square=14$$
$$11+\square=18$$

$$18-\square=11$$
$$19-10=\square$$
$$12+\square=16$$

9

$$16+4=?$$
$$13+7=?$$
$$19+1=?$$

$$14+6=?$$
$$18+2=?$$
$$4+16=?$$

$$11+9=?$$
$$5+15=?$$
$$12+8=?$$

10

$$20=15+\square$$
$$20=12+\square$$
$$20=17+\square$$

$$20=2+\square$$
$$20=6+\square$$
$$20=7+\square$$

$$20=20+\square$$
$$20=9+\square$$
$$20=19+\square$$

11

$$20-6=\square$$
$$20-9=\square$$
$$20-4=\square$$

$$20-12=\square$$
$$20-16=\square$$
$$20-10=\square$$

$$20-14=\square$$
$$20-17=\square$$
$$20-20=\square$$

12

$$15-11=15-10-1$$
$$=\square-\square$$
$$=\square$$

$$19-12=\square-\square-\square$$
$$=\square-\square$$
$$=\square$$

13

$$18-10=?$$
$$19-13=?$$
$$18-15=?$$

$$15-13=?$$
$$18-12=?$$
$$19-16=?$$

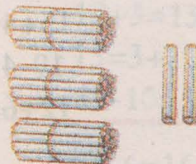
$$13-12=?$$
$$14-11=?$$
$$17-15=?$$

Adunări și scăderi cu numere de la 0 la 100

E kiderimata thaj e ciknerimata e ginençar tar o 0 k-o 100

$$\begin{aligned} 30+2 \\ 2+30 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 32-2 \\ 32-30 \end{aligned}$$

$50+7$

$70+6$

$80+3$

$30+9$

$57-7$

$76-6$

$83-3$

$39-9$

$7+50$

$6+70$

$3+80$

$9+30$

$57-50$

$76-70$

$83-80$

$39-30$

$90+2$

$70+2$

$30+3$

$60+5$

$2+90$

$70+20$

$30+30$

$5+60$

$92-2$

$70+3$

$30+2$

$65-5$

$92-90$

$70+30$

$30+20$

$65-60$

$20 + \square = 23$

$20 + \square = 25$

$\square + 9 = 99$

$30 + \square = 35$

$\square + 3 = 33$

$\square + 2 = 42$

$60 + \square = 67$

$\square + 5 = 85$

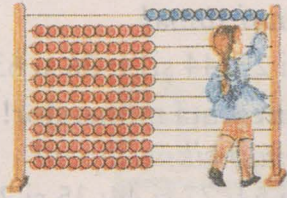
$\square + 6 = 86$

$50 + \square = 59$

$\square + 7 = 57$

$\square = 8 = 78$

$$\begin{array}{r} 15+12 \\ \hline 15=10+5 \\ 12=10+2 \\ \hline 15+12=20+7=27 \end{array}$$

sau
vaj

Z	U
1	5
1	2
2	7

Exerciții și probleme:
Aritmetikane bută

①	$30+25=?$	$45+40=?$	$28+10=?$
	$40+28=?$	$62+20=?$	$43+20=?$
	$70+23=?$	$80+15=?$	$60+33=?$
	$24+30=?$	$22+20=?$	$50+16=?$
	$18+60=?$	$50+49=?$	$28+40=?$

②	$32+30=?$	$50-45=?$	$70+21=?$
	$62-30=?$	$31-10=?$	$21+30=?$
	$94-60=?$	$93-30=?$	$85-60=?$
	$34+60=?$	$16+40=?$	$69-50=?$
	$82-60=?$	$56-40=?$	$35+20=?$

③	$52+6+20=70+8=78$	$21+7+20=\square+\square=\square$
	$33+60+6=\square+\square=\square$	$74+10+3=\square+\square=\square$
	$50+5+40=\square+\square=\square$	$42+6+20=\square+\square=\square$

④	$73+24$	$26+31$	$17+71$	$24+35$
	$43+23$	$34+52$	$35+34$	$82+16$
	$21+12$	$66+33$	$27+72$	$41+38$
	$65+13$	$81+18$	$76+23$	$63+25$
	$24+42$	$54+14$	$13+13$	$57+12$

- 5 Calculează suma numerelor!

Ginav e ginenqi sùma!

31 și 18; 63 și 25; 44 și 14; 26 și 63; 38 și 21; 43 și 20.

- 6 Calculează diferența numerelor!

Ginav e ginenqo ciknerdipen!

87 și 32; 98 și 54; 77 și 44; 35 și 21; 46 și 11; 55 și 44.

7

$68-35$

$75-43$

$73-52$

$97-87$

$57-13$

$26-13$

$84-71$

$44+44$

$95-62$

$85-23$

$25+61$

$77-66$

$79-54$

$67-43$

$78-66$

$26+33$

$36-15$

$97-15$

$13+53$

$59-26$

8

$24+24-14=48-14=34$

$28+11-13$

$32+32-54=64-54=\square$

$59-33+12$

$43+43-66=\square-66=\square$

$66-31-24$

$97-66+31=\square+31=\square$

$89-23-13$

$88-44-33=\square-33=\square$

$11+24+33$

- 9 Într-o livadă au fost aduși 70 de meri și 18 pruni. Câți meri și pruni au fost aduși în total?

And-jekh bar sas andine 70 phabalina thaj 18 kilavina.

Kèci (kozom, phabalina thaj kilavina sas andine savorençar?

- 10 Un copil rrom a colecționat 50 de timbre românești și 26 de timbre străine. Câte timbre a colecționat în total?

Jekh çhavorro kidäs 50 rumunikane poštaqe märke thaj

26 poštaqe märke avere themenðar. Sòde (kèci, kozom)

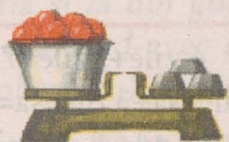
märke kidäs savorençar?

Kilogramul

O kilogràmo

1 kilogram = 1kg
 jekh kilogràmo = 1kg
 5 kilogram = 5kg
 panj kilogràmură = 5kg

$3\text{kg} + 3\text{kg}$

$8\text{kg} - 5\text{kg}$

$10\text{kg} + 7\text{kg}$

$5\text{kg} + 23\text{kg}$

$20\text{kg} + 76\text{kg}$

$86\text{kg} - 50\text{kg}$

$17\text{kg} - 4\text{kg}$

$53\text{kg} + 26\text{kg}$

$87\text{kg} - 44\text{kg}$

$80\text{kg} - \square \text{kg} = 70\text{kg}$

$70\text{kg} + \square \text{kg} = 90\text{kg}$

$\square \text{kg} + 20\text{kg} = 28\text{kg}$

$\square \text{kg} - 30\text{kg} = 58\text{kg}$

$\square \text{kg} - 30\text{kg} = 28\text{kg}$

$\square \text{kg} + 2\text{kg} = 36\text{kg}$

$17\text{kg} + \square \text{kg} = 29\text{kg}$

$88\text{kg} - \square \text{kg} = 32\text{kg}$

Măsurarea timpului

O vaxt

o vastesqo vaxtan

o žangavno

o vaxtan

o stradaqo vaxtan

O zi începe de la miezul nopții, adică la ora zero, și are 24 de ore. O săptămână are 7 zile.

O dives șirdel k-o paś e rrătăqo, maj šukar mothovdo, k-i òra zèro, thaj si les 24 òre. O kurko si les 7 divesa (gesa).

Orele unei zile se numără de la ora zero până la orele 24, ora 1, ora 2, . . . , ora 12, ora 13, ora 14, . . . , ora 23, ora 24(0) sau miezul nopții.

Ame ginas le òre e divesesqe tar i òra zèro ži k-e òre 24: òra zèro, i òra jekh, i òra duj . . . , e òre 12 , e òre 13, e òre 14, . . . , e òre 23, e òre 24(o) vaj o dopaś e rrătăqo.

$$3 \text{ ore} + 2 \text{ ore} = 5 \text{ ore}$$

$$3 \text{ òre} + 2 \text{ òre} = 5 \text{ òre}$$

$$12 \text{ ore} - 2 \text{ ore} = ? \text{ ore}$$

$$12 \text{ òre} - 2 \text{ òre} = ? \text{ òre}$$

$$24 \text{ ore} + 5 \text{ ore} = ? \text{ ore}$$

$$24 \text{ òre} + 5 \text{ òre} = ? \text{ òre}$$

$$18 \text{ ore} - 7 \text{ ore} = ? \text{ ore}$$

$$18 \text{ òre} - 7 \text{ òre} = ? \text{ òre}$$

$$4 \text{ zile} + 3 \text{ zile} = 7 \text{ zile}$$

$$4 \text{ divesa} + 3 \text{ divesa} = 7 \text{ divesa}$$

$$38 \text{ zile} - 8 \text{ zile} = ? \text{ zile}$$

$$38 \text{ divesa} - 8 \text{ divesa} = ? \text{ divesa}$$

$$65 \text{ zile} - 32 \text{ zile} = ? \text{ zile}$$

$$65 \text{ divesa} - 32 \text{ divesa} = ? \text{ divesa}$$

$$25 \text{ zile} + 14 \text{ zile} = ? \text{ zile}$$

$$25 \text{ divesa} + 14 \text{ divesa} = ? \text{ divesa}$$

$$3 \text{ ore} + 20 \text{ ore} + 5 \text{ ore} = \square \text{ ore}$$

$$3 \text{ òre} + 20 \text{ òre} + 5 \text{ òre} = \square \text{ òre}$$

$$79 \text{ zile} - 5 \text{ zile} - 70 \text{ zile} = \square \text{ zile}$$

$$79 \text{ divesa} - 5 \text{ divesa} - 70 \text{ divesa} = \square \text{ divesa}$$

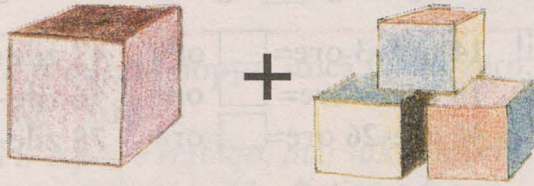

Exerciții și probleme:
Aritmetikane bută thaj probleme

- ① Calculați! $5 \text{ kg} + 3 \text{ kg} = \square \text{ kg}$ $36 \text{ kg} + 22 \text{ kg} = \square \text{ kg}$
Ginaven! $9 \text{ kg} - 4 \text{ kg} = \square \text{ kg}$ $87 \text{ kg} - 80 \text{ kg} = \square \text{ kg}$
 $14 \text{ kg} - 7 \text{ kg} = \square \text{ kg}$ $95 \text{ kg} - 40 \text{ kg} = \square \text{ kg}$
- ② Calculați! $14 \text{ ore} + 3 \text{ ore} = \square \text{ ore}$ $42 \text{ zile} + 7 \text{ zile} = \square \text{ zile}$
Ginaven! $18 \text{ ore} - 6 \text{ ore} = \square \text{ ore}$ $96 \text{ zile} - 16 \text{ zile} = \square \text{ zile}$
 $46 \text{ ore} - 26 \text{ ore} = \square \text{ ore}$ $78 \text{ zile} - 8 \text{ zile} = \square \text{ zile}$
- ③ Câte ore sunt într-o zi?
Jekh dives kèci òre si les?
- ④ Câte zile are o săptămână?
Jekh kurko kozom divesa si les?
- ⑤ Maria are 2 sacose. Într-o sacoșă are 2 kg de cartofi, iar în cealaltă 4 kg de mere. Ce greutate au sacoșele în total?
E Maria si la duj gonorre. And-jekh gonorro si la duj kg kolompîră thaj and-aver gonorro si la 4 kg phabaja. Savo si o pharimos (pharipen) e gonorrenqo?
- ⑥ Ionel, vara, stă la bunici 7 zile, la munte 6 zile, iar la mare 14 zile. Câte zile este Ionel plecat?
O Ionel, milaje, bešel k-o pàpus thaj k-i màmi 7 divesa, k-e plajina 6 divesa, thaj k-i derăv 14 divesa. Sòde divesa o Ionel si telărdo?
- ⑦ Un lăutar cântă la o nuntă o zi și 6 ore. Câte ore cântă lăutarul în total?
Jekh bašalno bašavel k-o jekh biav jekh dives thaj 6 òre. Kèci òre bašavel o bašalno?

Observă, gândește și socotește!
Dikh, de godī thaj ginav!

- ① Câte cuburi (cutii) avem?
Sòde kùbură (kutie) si amen?

- ② Câte trâmpete sunt?
Sòde trompète (zorale duruvlă) si kathe?

- ③ Câte bastoane sunt?
Kèci rovlă si kathe?

- 4 Căți rromi sunt?
Kozom rroma si kathe?

- 5 Câte linguri sunt?
Sòde rroja si kathe?

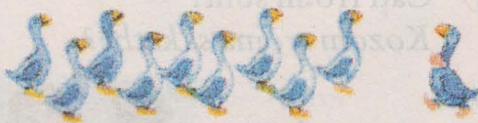
- 6 Câte căpățâni de usturoi are această romnea?
Kèci kitora siraqe si kadala rromnă?

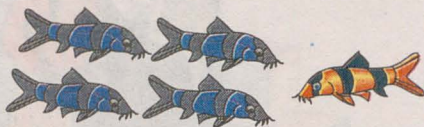
- 7 Căți copii rromi sunt la ferestre?
Kozom çhave si k-i felăstra?

- 8 Câte găște sunt acolo?
Kozom papină sine kothe.

- 9 Câți pești sunt aici?
Kozom mače si kathe?

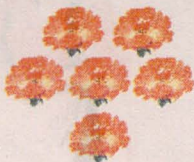
- 10 Câte broaște sunt aici?
Sode xutămnă (zàmbe) si kothe?

- 11 Câte rândunele sunt acolo?
Kozom pašmilajesqe ćiriklőrră si kothe?

- 12 Câte flori sunt aici?
Kazom lulugă si kathe?

- 13 Câte degete sunt la o mână?
Sode naja si jekhe vastesθe?

Descrieți câți oameni vedeți și ce fac ei?
Phenen kèci manuša dikhen tume thaj so keren von?

Exerciții și probleme recapitulative

(Adunări și scăderi cu numere naturale de la 0 la 10).

*Anglutne aritmetikane bută thaj problème
(Kiderimata thaj ciknerimata e naturalikane
ginençar tar o 0 3i k-o 10)*

- ① Scrieți numerele naturale până la 10 (zece), în ordine crescătoare apoi descrescătoare!

*Xramosaren e naturalikane gina 3i k-o deș sar von barön,
pale sar von ciknön!*

- ② Scrieți în locul punctelor numerele naturale corespunzătoare în ordine crescătoare sau descrescătoare, după cum este cazul!

*Xramosaren and-o than le viramenço e naturalikane (căcutne)
gina, sar von barön vaj ciknön, sar si o suro (i situàcia)!*

0...4;   4...6...8;   3...0;
8...0;   9...6...3;   2...7;

- ③ Scrieți, în ordine crescătoare, apoi descrescătoare, numerele!
*Xramosaren e gina maj anglal kadă sar von barön thaj pale
sar von ciknön!*

a) 6, 9, 4, 2, 0, 1, 8, 5, 3, 7;   b) 3, 8, 2, 7, 9, 0, 4, 1, 6, 5.

- ④ Calculați!
Ginaven!

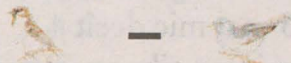

5) Calculați!
Ginaven!

c)

6) Calculați!
Ginaven!

a) $7+3$

b) $2+3$

c) $9+1$

$8+2$

$6+3$

$8+1$

$0+10$

$3+5$

$3+3$

$6+4$

$4+4$

$2+2$

7) În grădina școlii sunt acum 3 nuci și 5 peri. Câți pomi sunt în grădina școlii?

And-i školaqi bar sine akana 3 akhorina thaj 5 ambrolina.

Sòde fruktenqe rukha si and-i školaqi bar?

8) Vasile a rezolvat 4 exerciții, iar sora sa 6 probleme. Câte exerciții și probleme au rezolvat cei doi frați?

O Vasile kerdäs 4 aritmetikane bută, thaj pesqi phen 6 problème. Kèci aritmetikane bută thaj problème kerde so-l duj phrala?

9) Care numere lipsesc?

Save gina nana-i len kathe?

$3 \square 5$; $6 \square 8$; $\square 5 \square$; $\square 8 \square$.

10) Completează pătrățelele libere!

Pher e nange thana!

a) $2=1+\square$

b) $8=5+\square$

c) $9=4+\square$

$5=4+\square$

$4=2+\square$

$3=1+\square$

$7=3+\square$

$6=2+\square$

$1=1+\square$

11 Numerele naturale se pot compara între ele:

E naturalikane gina šaj te oven maškar lenŋe po cikne vaj po bare:

3 mai mic decât 4

trin po tikno sar štar

3 egal cu 3

trin sajekh trin

3 mai mare decât 2

trin po baro sar duj

Compară numerele între ele!

Ker komparàcia kadale ginenŋar!

1 și 2

7 și 0

6 și 0

9 și 4

0 și 8

5 și 9

6 și 6

1 și 9

6 și 3

și = thaj

10 și 5

3 și 7

2 și 5

12 Calculați!

Ginaven!

a)

$7+2$

$9+0$

$4+3$

$6+1$

$8+2$

$0+3$

$5+4$

$4+4$

$6+3$

$5+5$

$6+0$

$5+5$

$2+4$

$1+9$

$9+1$

$3+3$

b)

$8-3$

$2-2$

$7-5$

$8-7$

$7-4$

$6-2$

$10-9$

$9-9$

$9-2$

$8-6$

$8-4$

$2-1$

$10-7$

$6-3$

$7-2$

$4-0$

13 Ioana a citit dintr-o carte 14 pagini. Fratele ei a citit cu 6 pagini mai mult. Câte pagini a citit fratele ?

I Ioàna drabardàs (citisardàs) jekhe pustikaŋar (lilesŋar) 14 riga. Pe phral drabardàs šove rigençar po but. Kèci riga drabardàs pe phral?

14 Scrieți termenii care lipsesc!

Xramosaren so nana-i kaj si o pučhipnasqo viram!

$6=0+?$

$9=?+9$

$7=2+?$

$6=1+?$

$9=3+?$

$7=?+4$

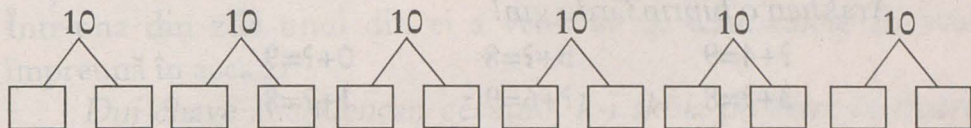
$6=?+?$

$9=?+?$

$7=?+?$

15 Scrieți numerele a căror sumă să fie 10!

Xramosaren e gina save, khetanes, keren 10!

16 Calculați!

Ginaven!

$1+4+2$

$1+3+5$

$6+3+1$

$6+2+2$

$1+9+0$

$2+3+4$

$4+2+4$

$5+1+1$

$0+5+5$

17 Calculează și verifică (proba prin scădere)!

Ginav thaj ker pròba e cikneripnasθar!

$8+2$

$2+5$

$5+4$

$7+3$

$2+4$

$3+7$

$4+5$

$1+8$

$6+3$

$3+6$

$0+3$

$4+6$

18 Calculează și verifică (proba prin scădere)!

Ginav thaj ker pròba e cikneripnasθar!

$1+9$

$4+6$

$9+0$

$8+2$

$3+6$

$2+5$

$6+4$

$2+7$

$7+1$

$4+5$

$4+2$

$1+8$

$2+8$

$3+5$

$6+2$

- 19 Efectuați scăderile și faceți proba prin adunare și scădere!
Keren e ciknerimata thaj keren pròba e kideripnasθar thaj e cikneripnasθar!

$5-2$

$7-4$

$6-3$

$7-7$

$7-6$

$19-5$

$18-7$

$16-0$

$4-1$

$8-3$

$9-0$

$4-3$

- 20 Aflați numărul necunoscut!
Arakhen o biprinžardo gin!

$?+4=9$

$5+?=8$

$0+?=9$

$3+?=8$

$?+6=9$

$1+?=8$

$?+2=7$

$4+?=7$

$?+0=6$

- 21 Calculează!
Ginav!

$8-1-4$

$2+5-4$

$7-4-2$

$8-6-2$

$6-3-1$

$5+2-7$

$8-3-1$

$9-4+1$

$10+0-0$

- 22 Un potcovar rrom bate câte 2 potcoave la 2 cai . Câte potcoave pune în total?

Jekh sastrări (kòvaći) marel and-e karfă po 2 pètala k-e duj grasta. Kozom pètala thodăs vov?

- 23 Un lăutar primește la o nuntă, pentru a cânta, 2 viori. Dacă o vioară are 4 corzi, câte corzi au cele 2 viori împreună?

Jekhe bašalnesqe den le gaže, jekhe biavesθe, 2 lavùte (kemàne) te bašavel lenθar. Te jekhe lavùta si la 4 sastrune thava, atùnci sòde satrone thava si len khetanes?

- 24 Un căldărar a confecționat 10 căldări. Mergând cu ele într-un sat, vinde doar 8 căldări. Câte căldări îi mai rămân?

Jekh kikavări kerdăs 10 kikàvă. Žandoj lençar and-jekh gav, vov bikindăs nùmaj 8 kikàvă. Kozom kikàvă achile lesqe?

②5 O florăreasă vinde 3 buchete de garoafe. Fiecare buchet are 5 flori. Câte garoafe a vândut florăreasa?

Jekh rromni, savi bikinel lulugă, bikinel 3 šuvală karamfilenqe. Jekh šuval karamfilenqe si la pò 5 luludă. Sòde karanfilorre bikindăs i rromni?

②6 Doi elevi rromi vin zilnic la școală cu câte 4 caiete fiecare. Într-una din zile unul din ei a venit cu 3. Câte caiete au avut împreună în acea zi?

Duj çhave anen lençar, gësutno, k-i škòla po štare štartorre. And-jekh dives, jekh lenθar avilo nùmaj (sàmo) trinençar. Kèci štartorre sas len khetanes and-okor dives?

②7 Două familii de rromi nomazi au plecat într-un sat cu 2 căruțe. În fiecare căruță se află zece rromi. Câți inși sunt în cele două familii?

Duj familie phirutne rromençar telârde (tradine) and-jekh gav duje vurdonençar. And-o svaço vurdon si deș rroma. Kèci žene si and-e so-l duj familie?

②8 Un rrom împletește într-o zi 4 coșuri și a doua zi 6 coșuri. Merge la târg și vinde doar 5 coșuri. Câte coșuri a împletit rromul în cele două zile și câte i-au rămas după ce s-a întors acasă de la târg?

Jekh rrom khuvel and-jekh dives (ges) štar sevlă aj and-o aver dives 6 sévlă. Žal k-i diz pale thaj bikinel lenθar nùmaj 5 sévlă. Kozom sevlă khuvdăs o rrom and-e duj divesa thaj sòde sevlă ačhile bibikinde pala so ov avilo palpale khere e dizăθar?

29) O croitoreasă cumpără 10 m de material pentru a-și confecționa o rochie. Rochia a fost confecționată din 4 m, iar din restul de material a făcut 3 cămași pentru băieții ei. Cât material a rămas de la rochie? Cât material a folosit pentru fiecare cămașă?

Jekh suvali kinel deș mètrură materiaqe te suvel laqe jekh ròkli. I ròkli sas sivdi (suvdi) andar star mètrură thaj andar so ačhili voj kerdäs trin gada pe raklenqe. Kozom materiàla ačhili pala so voj kerdäs i ròkli? Kozom materiàla sas trebutni vaș jekh gad?

30) La un magazin s-au adus 10 lăzi cu roșii. Fiecare ladă are 2 kg. Câte kilograme au în total cele 10 lăzi?

K-o jekh magazino andine deș moxtona lolençar. O pheripen jekhe moxtonesqo si duj kg. Kèci kilogràmură si len, e deșe moxtona?

31) Într-un bidon sunt 5 litri de benzină, iar în alt bidon sunt cu 4 litri mai mult. Câți litri de benzină sunt în doilea bidon?

And-jekh kànta (bràdī) si pan3 litrură benzinaqe, thaj and-aver kànta si stare litrurençar po but. Kozom litrură benzinaqe si and-i dujto kànta?

32 O familie de romi adună sticle murdare, le spală, apoi le vinde. Rromii ajută astfel la recuperarea lor. În cadă sunt 30 de sticle, iar alături sunt alte 70 de sticle pentru a fi spălate. Câte sticle a strâns această familie de romi?

Jekh familia rromenqiri kidel melale vojàge (glàze), thovel len thaj pale bikinel len. E rroma azutisaren kadă te keren rekuperacia lenqiri. And-i balani si trãnda glàze, thaj paša la0e si aver eftavardes glàze (vojàge). Sode glàze kidàs kadaja rromenqi familia?

33 La o școală din municipiul Caracal, sunt trei clase de elevi rromi. Fiecare clasă are 30 de elevi. Câți elevi rromi sunt în două clase? Dar în cele trei clase?

And-jekh škòla tar o fòros Karàkal si trin klàse e rromane siklòvnençar. Jekhe klàsa si la po trânda siklòvne. Kozom çhave si and-e duj klàse? Thaj and-e trin klàse?

③4 Alături de acordeon, vioară, țambal, iată un alt instrument de bază al formațiilor lăutărești de rromi. Cum se numește acest instrument și câte corzi are?

Paś-o akordeòno, paś-i lavùta (kemàna), pas-o cambàlo, dikh vi aver telutno (bazutno) muzikaqo instrumènto e rromane baśalnenqoro. Sar bućhol vov thaj kozom sastrune thava si les?

35 În fotografia de mai sus se observă o șatră de rromi. Câte corturi și câți inși sunt acolo?

And-i oprutni fotogràfia dikhel pes jekh rromano tàboro. Kozom càre thaj kèci žene si khote?

36 Într-un stup sunt 50 de albine. O parte dintre ele au zburat pentru a aduna polen din flori. Câte albine au zburat, dacă în stup au mai rămas 20 de albine?

And-jekh birovlënqo moxtonorro si panžvardeš birovlă. Jekh kotor (rig) lenθar hurăvde te kiden avdīnăqo prăxo (kišaj) opral e luludēnθe. Kozom birovlă hurăvde, te and-o birovlënqo moxtonorro ačhile biš birovlă?

37) Scrie semnele corespunzătoare(+, -, =)!

Xramosar e trebunne semnorre(+, -, =)!

30	<input type="text"/>	20	<input type="text"/>	50	70	<input type="text"/>	20	<input type="text"/>	50
40	<input type="text"/>	50	<input type="text"/>	90	10	<input type="text"/>	10	<input type="text"/>	0
30	<input type="text"/>	0	<input type="text"/>	30	60	<input type="text"/>	40	<input type="text"/>	100
60	<input type="text"/>	60	<input type="text"/>	0	90	<input type="text"/>	60	<input type="text"/>	30
50	<input type="text"/>	30	<input type="text"/>	80	40	<input type="text"/>	20	<input type="text"/>	60

38) Scrie numerele care lipsesc!

Xramosar e gina save nana-i len!

.....	.....	2	.....	.....	5	.....	7	.....	.....	10
.....	.....	.....	13	.....	.....	16	.....	.....	.....	.....
21	.....	.....	.....	24	.....	.....	.....	28	29	.....
.....	32	.....	.....	.....	35	.....	37	.....	.....	40
.....	.....	43	.....	.....	.....	46	.....	.....	.....	.....
51	.....	.....	.....	.....	55	.....	.....	.....	59	.....
.....	.....	.....	.....	64	.....	.....	.....	68	.....	70
.....	72	.....	.....	.....	.....	.....	77	.....	.....	.....
.....	.....	83	.....	.....	.....	86	.....	.....	.....	.....
91	.....	.....	.....	.....	95	.....	.....	.....	.....	100

39) Într-o cutie sunt 40 de bile roșii, iar bile albe cu 20 mai multe. Câte bile albe sunt? Câte bile roșii și albe sunt împreună?

And-jekh kutia si starvardes (saranda) lole bile, thaj parne bile bisençar po but. Kozom parne bile si othe? Kozom lole thaj parne bile si khetanes?

40) Un grup de rromi căldărari au adunat 50 kg de aramă pentru topire. Într-o zi au topit 15 kg de aramă, iar a doua zi 20 kg. Câte kg de aramă au rămas în prima zi? Dar în a doua zi?

Jekh grupa kikavarenqi kidäs pan3vardeš kg. xarkuma te bilärel la. And-o jekhtho dives le kikavără bilärde dešupan3 kg. xarkumaqe, thaj and-o aver (dujto) dives biš kg. Kozom kilogràmură xarkumaqe ačhile and-o jekhtho dives? Thaj and-o aver dives?

41) Un lingou de cupru cântărește 3 kg. Cât cântăresc 6 lingouri de cupru?

Jekh kotor xarkumaqo si les o pharimos (pharipen) trine kilogramurenqo. Atunci (atòska), šove kotora xarkumaqe savo si len o pharimos?

42) Unui contrabas îi lipsește o coardă în lungime de 2 m. Câți metri de fir ar fi necesari dacă i-ar lipsi toate coardele? Dar pentru 2 contrabasuri?

Jekhe kontrabàso nana-i les jekh sastruno thav duje metrurenqo. Kozom mètrură sastrune thavenqe si trebutne te nana-i les savorre sastrune thava? Thaj vaš duj kontrabàsură (mamujbàsură)?

④③ Într-un grajd sunt 100 de cai. Dintre aceștia 30 sunt albi și restul sunt negri. Câți cai negri sunt?

And-jekh stàla si 100 (šel) grasta. Kadalenθar trānda si parne thaj le aver si kale. Kozom kale grasta si othe?

④④ Într-un atelier muncitorii au confecționat 100 de scaune din răchită și 60 de mese. Au fost vândute 60 de scaune și 20 de mese. Câte scaune și mese au rămas, dacă, între timp, s-au mai confecționat 30 de scaune și 10 mese?

And-jekh fabrikaçi sèkcia, e butārne kerde šel bešalnă thaj šovardeš mèze (skafidă). Sas bikinde šovardeš bešalnă (skamina) thaj biš mèze. Kozom bešalnă thaj mèze ačhile, kana, pale, maj sas kerde trānda bešalnă thaj deš mèze?

④⑤ O florăreasă are 30 de garoafe, 20 de fire de trandafir, 15 fire de lalele și 18 fire de maci. Câte flori are în total? Câte flori mai rămân, dacă va vinde 12 garoafe, 7 trandafiri, 5 lalele și 9 fire de maci?

Jekhe lulugălă si la trānda karamfilorre, biš trandafîrură, dešupan3 thulpanda thaj dešuoxtò màkură. Sòde luludă si la? Kozom lulugă ačhen laqe te voj bikinela dešuduj karamfilorre, efa trandafîrură, pan3thulpanda thaj enă màkură?

④⑥ Cinci rromi merg la târg cu 20 de covoare. Câte covoare are fiecare? Câte covoare le mai rămân, dacă vând 15?

Pan3 rroma 3an k-i diz biše ponăvençar. Kozom ponăve si jekhes? Kozom ponăve ačhena, kana von bikinena dešupan3?

47) Un argintar face 10 inele pe zi. Câte inele face într-o săptămână?

Jekh rupunàri kerel, gësutno (divesutno), po deş angrustă. Sòde angrustă kerel vov and-jekh kurko?

48) Un pieptănar face în 2 ore, 3 pieptene. Câte pieptene face el în 4 ore? Dar în 8 ore?

Jekh kanglări kerel, and-e duj òre, trin kanglă. Kozom kanglă kerel vov and-e ştar òre? Thaj and-e oxto òre?

Vocabular român – rrom

A

- acest(a)* — kadava
acordeon — (o) akordeòno
activitate — (o) aktivipen; (i) butï
a aduna — kidel; kiderel
adunare (operațiunea) — (o) kideripen; kiderimos
a afla — arakhel
alb — parno
albastru — bodlo
albină — (i) birli; (i) birovlî
apoi — pale
a aproba — aprobisarel
aramă — (i) xarkùma; vi (o) xarkum
argintar — (o) rupunàri
aritmetică — (i) aritmètika
atelier — (i) butîlin; fabrikaqi sèkcia
avion — (o) hurăvno; (o) aviòno

B

- balansoar* — (i) zerzelin
balanță — (o) kintàro
balon — (i) rugni
barcă — (i) bārka; (o) bero
baston — (i) rovli
bază — (i) bàza
băiat (rrom) — (o) óhavo
benzină — (i) benzina
bidon — (i) kànta; (i) bradi
bilă — (i) bila

bilingv — duj(e)čhibutno
bloc — (o) blòko
brad — (o) suvălo rukh
braț — (i) musi; (i) angàli
broască — (i) xutămni; (i) žamba
buchet — (i) šualörri luludënçar
bunic — (o) pàpus

C

cal — (o) grast
a calcula — ginavel
camion — (o) kamiòno
cană — (i) kući
care — savo (savi, save, save); kaj
carte — (i) pustik; (o) lil
cartof — (o) kolompìri
casă — (o) kher
castron — (o) čaro
caz — (o) suro
căldare — (i) kikävi; kakävi
căldărar — kikävəri
cămașă — (o) gad
căror(a) — savenqo(savenqi,savenqe)
câine — žukel
a cânta (din instrument) — bašavel; (*din gură*) gilabel
cântar — (o) kintəri
a cântări — kintarisarel
cârlig — (o) phand
cât, cătă, căte, căți — kazom (*apropiere*), kozom (*depărtare*); sòde; kèci
cealaltă, celălalt —(i) aver; (o) aver
ceas — (o) vaxtan ;(*deșteptător*) (o) žangavno; (o) kaliko
ceaun — (o) kazàno

cel, cea, cei, cele — kova; koja, kola, kola
circulație (rutieră) — (i) cirkulàcia
cireașă — (i) ćirèša
a citi — drabarel; ćitisarel
ciupercă — (i) xuxur
clasă — (i) klàsa
coardă — sastruno thav
cocoș — (o) bašno
a colecționa — kidel
a compara — kerel komparàcia
a completa — pherel
con — (o) kòno
con (de brad) — (o) kòno suvăle rukhesqo
a confecționa — kerel
contrabas — (o) mamujbàso; (o) kontrabàso; (i) bugòva
copac — (o) rukh
copil (de gagiu) — (o) raklo
copil (de rrom) — (o) ćhavo
corespunzător — trebutno
cort — (i) càra
coș — (i) sevli
covor — (i) ponăva
cratiță — (i) thudorni
creion — (o) angarno
creșcător — savo baròl (o gin)
crocodil — (o) krokodilo
croitoreasă — (i) suvali
cub — (o) kùbo
cum — sar
a cumpăra — kinel
cupru — (i) xarkùma; vi (o) xarkum

D

- dacă* — te; kana
damigeană — (o) molăgo khoro
de (postp.) — *de-către* - ̑ar
deget — (o) naj
descrescător — savo tiknöl (o gin)
diferență — (o) ciknerdipen
din — andar; - ̑ar (*postp.*)
dintr-o (un) — andar-jekh; ̑ar-jekh

E

- ea* — woj, voj, oj
ei — won, von, on
efectiv — efektiv
a efectua — kerel; *a efectua proba* kerel proba
egal — barabar; sajekh; „keren...”; „tara3...”
el — wow, vow, ov, ow
ele — won, von, on
elev, elevi — siklövno, siklövne
este (a fi) — si
etnie — sel
exerciții (aritmice) — aritmetikane bută
experiență — baxtagorutni rezultata

F

- a face* — kerel; *a face proba* kerel proba
familie — (i) familia
farfuria — (o) čaro
fereastră — (i) felăstra
fetița — (i) čhăjorri (rromenqiri); (i) raklörri (ga3enqiri)
a fi — si

fiecare — sarkon; sarsavo; sarkaj
fir — (i) thav; *fir de floare* (i) lulugăqi thav
floarea — (i) lulugi, (i) luludī
florăreasa — (i) luludăli, (i) lulugăli
fluturele — (i) paparūda
fluturii — (e) paparūde(s)
foarfeca — (i) katī, (i) kat
fotografia — (i) fotografia
frate — (o) phral
fundația — fondăcia
furnica — (i) kiri

G

galben — gâlbenu(masc., fem.); galbene (pl.)
garoafa — (o) karanfinorro
gărgăriță — (i) barörri
gheată — (o) tirax
ghiocel — (i) paśmilajesqi lulugi
girafă — (i) žirăfa
a gândi — del godī; (*a reflecta*) manărel
gâscă — (i) papin
grajd — (i) ștăla
grădină — (i) bar
greutate (de cântărit) — (o) pharipen, pharimos
grup — grūpa
gură — (o) muj

I

ied — (o) buznorro
iepure — (o) șośoj
imagine — (i) figūra

indicator — (o) sikavipnasqo semnorro

inel — (i) angrusti(k)

ins — (o) 3eno

instrument — (o) instrumènto

Î

a împleti — khuvel

în (*prep.*) — and-o (-i,-e,-e)

înalt — uço

încă — maj

începe — şirdel

a înlocui — paruvel

între — maşkar

într-o (*un*) — and-jekh

a învăţa (*pe cineva*) — siklărel (*varekas*)

a învăţa (*cineva, ceva*) — siklöl

J

jos — tele

K

kilogram — (o) kilogràmo

L

la (*prep.*) — k-o(-i,-e,-e); (*postpoz.*) -te, -θe

ladă — (o) moxtton

lalea — (o) thulpand

lăutar — (o) başalno

lebădă — (i) panesqi leləka

liber — slòbodo

lingou — (o) kotor
lingură — (i) rroj
a lipsi — nana-i
litru — (o) litro
livadă — (i) rukhenqi bar
lor, le — lenqe
lună — (o) čhon
lungime — (o) lunžimos

M

mac — (o) màkos (luludi)
mai — po; maj
manual — (i) pustik; (o) lil
mare — baro
mare — (i) derăv
masă — (i) mez; (i) sinia; (i) mesàli; (i) skafèdi
mașină — (i) mașina
material — (i) materiàla, (i) matèria
măgar — (o) xer
măr — (i) phabaj (*fructul*); (i) phabalin (*pomul*)
melc — (o) gongrov (*cochilia*)
membu — (o) somdasno (într-o organizație); 3eno (*ins.*)
a menționa — liparel
a merge — 3al
metru — (o) mètro
mic — țikno
miezul nopții — (o) dopas e rrătăqo
minge — (i) tòpa; (i) golni
mireasă — (i) bori
mult — but
municipiu — (o) lokàlno šerutno fòros
munți — (e) plajina

murdar — melalo

N

natural — naturalikano

necesar — trebutno

necunoscut — biprinžardo

negru — kalo

nuc — (i) akhorin

nucă — (o) akhor

număr — (o) gin

a număra — ginel

a numi — navărel

nuntă — (o) (a)biav

O

oaie — (i) bakri

obiecte — bută

opt — oxto

oră — òra; čăso

ore — òre; čăsură

ou — (o) anrro

P

pagină — (i) rig

papagal — (o) papagàlo

pară — (o) ambrol

parcare (semn) — (o) ačhōpen

pasăre — (i) čirikli

penar — (o) školaqo moxtonorro

pentru — vaś

periuță de dinți — (i) dandenqi morni
persoană — (o) ženo
picioar — (o) punro
pieptănar — (o) kanglări
pieptene — (i) kangli(k)
pisică — (i) mîca; (i) bili; (i) śaneli
pâine — (o) manro
a pleca — telărel
plic — (o) poštaqo lil
polen — (o) avginaqo prăxo (kîśaj)
pom — (o) fruktenqo rukh
porc — (o) balo
porumb — (o) bòbo; misiri
potcoavă — (o) pètalo
potcovar — (o) sastrări; (o) kòvaći; (o) petalengro
preparator — angliškolaqo
a primi — primisarel
prin (prep.) — andar; -θar (*postp.*)
probă — (i) pròba
problemă — (i) problèma
prun — (i) kilavin
prună — (o) kilav
pui — (o) pùjo
a pune — thovel
a putea — aști
puțin — cîra

R

rachetă — (i) rakèta
raft — (i) etažèra; o pustikenqo moxton
rață — (i) raćni
a rămâne — aćhel

răspuns (la exercițiu) — (i) klidin
recapitulare — (i) rekapitulàcia; (*exerciții*) *recapitulative* — purane
aritmetikane bută

rest — (o) kotor

a rezolva — rezolvisarel

riglă — (i) rigla; (i) vortorin

rândunică — (i) pașmilaesqi ćirikli

roată — (i) truj; (i) rròta

robot — (o) robòto

rochie — (i) ròkli

român — (o) gažo (*aici*)

româncă — (i) gaži (*aici*)

românesc — rumunikano

roșu — lolo

rom (bărbat) — (o) rrom

romnea — (i) rromni

S

sacoșă — (o) gonorro

salam — (o) salami; (o) salàmo

sat — (o) gav

sau — vaj

săptămână — (o) kurko

scaun — (o) skamin; (i) bešalni

a scădea — ciknărel

scădere (operația) — (o) cikneripen

schiori — (e) ski-phala

a scrie — lekhavel; skriisarel; xramosarel

scund — tikno; xurdo

seceră — (o) lùno

semn — (o) semnorro

soare — (o) kham

a *socoti* — ginavel
a *soră* — (i) phen
a *spăla* — thovel
a *sta* — beşel
stea — (i) ćexrain; (i) ćerxaj
sticlă — (i) vojàga
străin — avrutno; avrikano
strânge — kidel
strugure — (i) drakh
stup — (o) birovlènqo moxtonorro
sumă — (i) sùma
sunt (*există*) — si
sus — opre

Ş

şarpe — (o) sap
şcoală — (i) škòla
şi (*conj.*) — thaj
şoarece — (o) kandoj

T

tablou — (o) kàdro
televizor — (o) televizòro
tigaie — (o) tixaj
timbru — (i) poštaqi màrka
timp — (o) vaxt
târg — (i) diz; (o) pazàri
a *topi* — bilărel
tot, toată, toţi, toate — savorro(savorri, savorre, savorre)
trandafir — (o) trandafìro
trompetă — (i) zoralì duruvli; (i) trompèta

total — savorro

T

țambal — (o) cambàlo

U

a uita — bistrel

ulcior — (o) khoro

umbrelă — (i) ambrèla

un — jekh

unități — (e) jekhimata

unui, unei — jekhesqe; jekhăqe

urs — (o) rriçh

usturoi — (i) sir

V

vacanță — milajesqo (ivendesqo; paśmilaesqo) çhindipen

vacă — (i) gurumni

vagonet — (o) vurdonorro

vapor — (o) bero

a veni — avel

a verifica — kerel verifikàcia (kerel pròba)

veveriță — lolanži (vaj; pendexali)

a vinde — bikinel

vioară — (i) lavùta; (i) kemàna

Z

zahăr — (o) guglipen; (o) śekèris

zar — (o) zàro; (o) zanzibar; kuborro

a zbura — (x)urăl

zeci — deśa
 zero — zèro
 zi — (o) dîves; (o) ges

Cap. I. Leții pregătitoare pentru comunicarea directă în vorbire

Formări noi fiind comun între elevii educați în școli
 Recunoașterea elementelor tradiționale ale etniei române

Exerciții

Leția 1-7

Recunoașterea și comunicarea culorilor. Identificarea exactă a obiectelor și
 a funcțiilor pentru a împiedica greșelile necesare în descrierea și
 operațiilor aritmetice

Leția 3

Leția 4

Leția 5

Leția 6

Leția 7

Leția 8

Leția 9-10. Noțiuni de recunoaștere a formelor geometrice
 Leția 11. Explicare a semnului „egal” cu diferite semne

Cap. II. Numerele naturale de la 0 la 10

Numărul și cifra 1

Numărul și cifra 2

Numărul și cifra 3

Numărul și cifra 4

Numărul și cifra 5

Numărul și cifra 6

Numărul și cifra 7

Numărul și cifra 8

Numărul și cifra 9

Numărul și cifra 10

Leție — evaluare

Răspunsuri la leție

Cuprins

Cuvânt înainte	5
Cap. I. Lecții pregătitoare pentru comunicarea directă în vederea formării unui limbaj comun între elevi educatori-învățători. Recunoașterea elementelor tradiționale ale etniei romilor.	
Lecția 1-2	9
Recunoașterea și denumirea culorilor. Identificarea exactă a obiectelor și a ființelor. Semne și simboluri grafice necesare la descoperirea cifrelor și operațiilor aritmetice.	
Lecția 3.	13
Lecția 4.	14
Lecția 5.	15
Lecția 6.	16
Lecția 7.	17
Lecția 8.	18
Lecția 9-10. Noțiuni de recunoaștere a formelor geometrice	19
Lecția 11. Explicare a semnului „egal” cu diferite sensuri	21
Cap. II. Numerele naturale de la 0 la 10	
Numărul și cifra 1	22
Numărul și cifra 2	23
Numărul și cifra 3	24
Numărul și cifra 4	25
Numărul și cifra 5	26
Numărul și cifra 6	27
Numărul și cifra 7	28
Numărul și cifra 8	29
Numărul și cifra 9	30
Numărul și cifra 10	31
Teste — evaluare	32
Răspunsuri la teste	34

Cap. III. Adunarea și scăderea numerelor naturale de la 0 la 10	
Adunarea	35
Scăderea	36
Tabla adunării	37
Tabla scăderii	38
Proba adunării, proba scăderii	39
Exerciții	42
Cap. IV. Aplicații practice ale unităților de măsură pentru lungime și capacitate, pentru adunările și scăderile numerelor naturale de la 0 la 10	
Metrul	44
Litrul	45
Teste — evaluare	46
Cap. V.	
Numerele naturale de la 0 la 100	47
Să numărăm de la 0 la 100!	48
Adunarea și scăderea de la 0 la 20	50
Adunarea și scăderea de la 0 la 100	52
Exerciții și probleme	53
Cap. VI. Aplicații practice pentru măsurarea masei și a timpului, folosind operațiile de adunare și scădere	
Kilogramul	55
Măsurarea timpului	56
Exerciții și probleme	57
Teste — evaluare	58
Cap. VII.	
Exerciții și probleme recapitulative	62
Vocabular român — rrom	77

3 trin
trei

1 jekh
unu

7 efta
șapte

4 ștar
patru

20 biș
douăzeci

5 panʒ
cinci